

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

E-mail: Info@xs.uz

2011 йил 11 март, № 49 (5216)

Жума

МАМЛАКАТ БЎЙЛАБ

Воқеалар, янгиликлар, хабарлар

Илгор технологиялар учун сармоялар

НАМАНГАН. "Норин-текст" очик акциядорлик жамиятида лойиҳа қиймати 130 минг АҚШ доллариллик техник ва технологик янгиликлар амалга оширилди.

Натижада бу ерда ишлаб чиқариш қувватлари 35 фоизга ортиб, маҳсулот сифати тубдан яхшиланди. Корхонанинг 90 кишилик жамоаси ақунланган йилда 3 миллиард сўмликка яқин калава ип ишлаб чиқариб, 1 миллион 41 минг АҚШ доллариллик маҳсулотини экспорт қилишга эришди.

Этиборлиси, вилоятда ўтган йили жалб қилинган 22,3 миллион АҚШ доллариллик хориж сармоясининг асосий қисми шунангидир. Модернизация қилишга сарфланди.

Қ. НАЖМИДИНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Маҳсулот хорижга сотилди

СИРДАРЁ. Гулистон шаҳрида кийим-кечаклар тикилган «Гул-Рентекс» ўзбекистон — Буюк Британия қўшма корхонаси фаолият кўрсата бошлади.

Бунинг учун таъсисчилар томонидан 600 минг АҚШ доллариллик инвестиция қилинди. Айни пайтда 220 киши иш билан таъминланган ушбу корхонада илгор технологиялар ёрдамида ойига 780 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаш имконияти мавжуд.

Этироф этиш кераки, бу ерда тайёрланаётган маҳсулотнинг асосий қисми экспортга йўналтирилди.

Ш. ХОЛМУРДОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Инвестиция имкониятини кенгайтирди

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ «Тошкент қозоғи» масъулияти чекланган жамиятига Банк томонидан қилинган 2 миллиард 38 миллион сўмлик инвестиция ҳисобига бу ерда янги технологик линиялар ишга туширилди.

Натижада молиявий инқироз ёқасига келиб қолган мазкур корхонада ишлаб чиқариш жараёни тўлиқ тикланди. 300 киши меҳнат қилаётган «Тошкент қозоғи»да ўтган қисқа муддатда 2 миллиард 362 миллион сўмлик импорт ўрини босувчи маҳсулот тайёрланиб, ички бозорга чиқарилди.

Хозир корхонада модернизациялаш тадбирларининг кейинги босқичи амалга оширилмоқда. Янги лойиҳа рўёбга чиқиши билан бу ерда ишлаб чиқариш ҳажми йилга 35 минг тоннага етади, яъни салкам беш баробарга ортади.

Н. ТЕМИРОВ.

МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Шу йил 10 март кунини Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

Уни комиссия раиси М. Абдусаломов бошқарди. Марказий сайлов комиссияси раиси Марказий сайлов комиссиясининг Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг 2010 йил 12 ноябрда бўлиб ўтган қўшма мажлисидаги маърузасидан келиб чиқадиган вазифалари хусусида тўхтади.

Мажлисида мамлакатимизда демократик ислохотларни яна-

БИЛИМ ВА АМАЛИЁТ УЙҒУНЛИГИ

— Мустақиллигимизнинг 20 йиллиги нишонланадиган муборак йил бизнинг жамоамиз, ўқувчиларимиз ҳаётида унутилмас йил бўлади, — дейди Самарқанд шаҳридаги автомобилсозлик касб-хунар коллежи директори, техника фанлари доктори Исмоил Эргашев. — Бойси, биз шу йил биринчи битирувчиларимиз — илк қалдирғочларимизни мустақил ҳаётга учирма қиламиз.

Ибрат

Кўҳна ва ҳамisha навқирон шаҳарнинг гавжум даҳаларидан бирида жойлашган мазкур ўқув даргоҳида бугун 590 нафар ўқувчи таҳсил олмоқда. Коллеж жамоаси мамлакатимизда автомобил саноати жадал суръатларда ривожланаётган бир пайтда соҳага етувчи малакали мутахассисларни етказиб беришга бутун куч ва имкониятларини сафарбар этмоқда. Бунинг учун барча шарт-шароит муҳайё қилинган. Компьютерлаштирилган синфхоналар, фан лабораториялари, ўқув тажриба хўжалиги бўлажак автомобилсозлар ихтиёрида. Хомий ташкилот — «СамАвто» автомобиль заводи бириктириб қўйилган. Шунингдек, «СамАвто» томонидан коллежга автобус, юк машинаси ва энгил автомобилларнинг намуналари тақдим этилган бўлиб, ўқувчилар дарс жараёнида автомобилнинг тузилиши, қисмлари, иш жараёнлари,

техник ва сервис хизмат кўрсатиш усулларини бевосита кузатиш имкониятига эга.

3-босқич талабаси Шахзод Нўн Назаров ўқув лабораторияларининг бирида автомобиль қисмларини пайвандламоқда. Йигитчанинг фикр-ёди ўзи бажараётган ишда. Буни тушунса бўлади, яна санокли кунлардан кейин Шахзод коллежга кириш олдидан телевизорда кўриб орзу қилгани — «СамАвто»га амалиёт машғулотларини ўташ эҳсон қилиб қўлмаслиги, ўзига топширилган вазифани уйдалаб кетиши, устозлари ишончини оқлаши учун хозирдан пухта тайёргарлик кўриши керак.

— Завод жуда машғур, талаби ҳам шунга яраша. Мабо-до, корхонада қолиш имконияти бўлмай қолса, нима иш қилмоқчисиз? — сўраймиз Шахзоддан.

— Аввало, заводда қолишга ҳаракат қиламан. Бунга билим ҳам, малакам ҳам етарли деб ўйлайман, — дейди қатъият билан у. — Ишга жойлашолмай қолсам, бўёғини ҳам ўйлаб қўйганман. Бизга коллеж дип-

ломи билан бирга «ВС» категорияли хайдовчилик гувоҳномаси ҳам берилади. Автокорхоналарнинг бирида ишлашим, ишдан ажралмаган ҳолда, кичикроқ устакана очиб, ўз тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйишим ҳам мумкин.

Коллеж битирувчиларининг амалиёт даври босқичма-босқич олиб борилади. «СамАвто» билан у томонлама — «корхона — коллеж — битирувчи» ўрнатиш шартномага кўра, ёш автомобилсозлар тўрт ҳафта мобайнида «СамАвто»да бўлиб,

барча иш жараёнларини кузатиб, устозлари ёрдамида бевосита иштирок этиш имкониятига эга бўлади. Шундан кейин уч ҳафталик амалий машғулотлар «Узавтотехизмат» ҳудудий бўлимининг жойлардаги автомобилларни таъмирловчи, техник хизмат кўрсатувчи устаканаларида олиб борилади. «Узавтотехизмат» Самарқанд ҳудудий бўлими коллежининг яқин ҳамкорларидан. Устаканаларда ўқувчилар турли русумдаги техникалар таъмири, автомобилларга сервис хизмати кўрса-

СУРАТДА: Самарқанд автомобилсозлик касб-хунар коллежи ўқитувчиси Акмал Ҳожимамедов ўқув-лабораторияда ўқувчиларга амалий машғулот ўтмоқда.

Шомурот ШАРАПОВ олган суратлар.

тиш жараёнларида иштирок этадилар.

Амалиёт даври шундан кейин сўнгги босқичга — автосаройларга кўчади. Худди «СамАвто» ва «Узавтотехизмат» каби бу ташкилотлар билан ҳам коллежининг шартномаси бор. Амалиёт даврида ўзини кўрсатган, иқтидорли битирувчилар ўша корхона ёки ташки-

лотда муқим ўрнашиб қолади. Шартномаларда масаланинг бу — энг муҳим томони ҳам ўз аксини топган, албатта. Битирувчилар орасида Тошкентдаги Турин политехника университетида ўқиш истагида бўлганлари ҳам кўп.

(Давоми 2-бетда).

МАМЛАКАТНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШ ВА ДЕМОКРАТЛАШТИРИШНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Яқинда Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ялпи ййгилишида давлат ҳокимияти ва бошқаруви демократлаштириш борасида муҳим аҳамият касб этувчи «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» (78, 80, 93, 96 ва 98-моддаларига) «Ғи Қонун қабул қилинди. Мазкур Қонун маъқуллаш учун Олий Мажлис Сенатига юборилди.

Ҳар қандай жамият ўз эҳтиёжлари доимо давлатнинг диққат марказида бўлиши хоҳлайди ва албатта, бунга доимо муҳтожлик сезиб боради. Шунинг учун ҳам давлат ҳокимияти ва бошқаруви жамият манфаатлари йўлида амалга оширилиши долзарб аҳамият касб этади.

Мухтарам Юртбошимиз раҳбарлигида мустақиллигимизнинг дастлабки йилларида давлат мақолатимизда давлат ҳокимияти ва бошқаруви ташкил этиш тартиби ва мазмунига алоҳида эътибор билан ёндашиб келинмоқда. Асосий Қонунимизда давлат халқ иродасини ифода этиши, унинг манфаатларига хизмат қилиши, давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг жамият ва фуқаролар олдига масъулияти қатъий қоида сифатида белгилаб қўйилгани ҳам бежиз эмас. Шунингдек, унда халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаи эканлиги, давлат ҳокимияти халқ манфаатларини қўзлаб ва Конс-

титуция ҳамда унинг асосида қабул қилинган қонунлар ваколат берган идоралар томонидангина амалга оширилиши аниқ-равшан ифодасини топган.

Конституциямиз асосига қўйилган, чуқур ва пухта

да Давлат ҳокимияти ва бошқаруви демократлаштириш борасидаги вазифалар ҳам муҳимлигини алоҳида таъкидлади. Маърузадаги гоълар, вазифалар нафақат мамлакатимизда, балки дунё жамоатчилиги

орасида ҳам катта қизиқиш уйғотди. Хорижий мамлакатларнинг бир қатор давлат ва жамоат арбоблари, таниқли давр мубайнида эришилган ютуқ ва марраларини, ҳаққини ва мутахассислари томонидан мамлакатимизда қисқа вақт мобайнида амалга оширилган демократик ўзгаришлар ҳамда жадал суръатлардаги ривожланишларга юксак ижобий баҳо берилганлиги ҳамда бу йилдаги фурур ва ифтихор туйғуларини уйғотди.

Президент томонидан эълон қилинган Концепцияда аввалги йилларда амалга оширилган ислохотлар ичида қонун чикарувчи ҳокимият — Парламент ҳам тубдан ислох қилинганлиги алоҳида ўрин олди.

КОНЦЕПЦИЯ: устувор вазифалар

Чиндан ҳам, мустақиллик йилларида мамлакатимизда ҳоҳиятан янги, қонунчилик ва вакилли вазифаларини бажара оладиган, яратувчилик мақсадларига хизмат қилувчи парламент институти яратиш ва уни ривожлантириш бўйича изчиллик билан самарали ишлар амалга оширилди. Чунки самарали парламент тизимини яратмасдан туриб, демократик давлатчиликни барпо этиш, сиёсий ва ҳуқуқий тизимни тубдан ислох қилиш, бозор иқтисодиётини ривожлантириш ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш, сиёсий-ҳуқуқий онгинг янги тизимини шакллантириш мумкин эмас эди.

Хозиргача босиб ўтган йўлимизда назар ташлайдиган бўлсак, дастлабки йилларда бир палатадан иборат бўлган Олий Мажлис ҳам фаолият юртиди. У ўтган даврда давлат ҳокимияти органлари тизимида ўзининг муносиб ўрнини эгаллади ва демократик ислохотлар чуқурлашган сари унинг таъсири ҳам мутасил ортиб борди. Шу билан бирга, бу даврда парламентаризм қадриятлари қарор топди, ўзига ҳок миллий парламент аъноларини, қонунчилик мактаби шаклланди. Қонун лойиҳаларини умумхалқ муҳокамасига ҳавола этиш, миллий дастурлар ва янги таҳрирдаги қонунлар қабул қилиш амалиёти яратилди. Энг асосийси, мамлакатимиз аҳолисининг муҳим демократик институт — парламентга муносабати тубдан ўзгарди.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИДА

2011 йил 10 март кунини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг бешинчи ялпи мажлисини шу йил 25 март кунини Тошкент шаҳрида чикариш тўғрисида қарор қабул қилди.

Кенгашда қайд этилганидек, Ўзбекистон Республикаси парламент оқори палатасининг бўлажак ялпи мажлисида асосий масала «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» (78, 80, 93, 96 ва 98-моддаларига) «Ғи Ўзбекистон Республикаси Қонунини кўриб чиқишдан қарор бўлади. Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримовнинг 2010 йил 12 ноябрда Олий Мажлис иккала палатаси қўшма мажлисида «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш мақсадида» номи маърузасида баён этилган қонунчилик ташаббусларига мувофиқ тайёрланган ва қабул қилинган ушбу Қонун, унинг қондалари давлат ҳокимияти ва бошқаруви соҳасини демократлаштиришнинг янги босқичини бошлаб беради.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ўзгариш ва қўшимчалар давлат ҳокимияти ва бошқаруви тизимини янада демократлаштириш, ваколатлар давлат ҳокимиятининг урта бевекти: давлат раҳбари — Президент, қонун чикарувчи ва ижро этувчи ҳокимият ўртасида янада мазмунли тақсимланишини таъминлаш, шунингдек, ижтимоий-иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ислохотларни амалга оширишда, мамлакатни янгилаш ва модернизация қилиш мақсадида киритилмоқда.

Сенатнинг ялпи мажлиси муҳокамасига «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» (78, 80, 93, 96 ва 98-моддаларига) «Ғи Ўзбекистон Республикаси Қонунини қабул қилиниши муносабати билан Ўзбекистон Рес-

публикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида» «Ғи Қонунни ҳам киритиш режалаштирилмоқда. Бўлажак ялпи мажлис кун тартибига мамлакатимиз сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ҳаётининг ҳамма соҳаларини изчил ислох қилиш ва эркинлаштиришга, уни демократик янгилаш ва модернизациялашга қаратилган бир қатор қонунларни киритиш ҳам режалаштирилмоқда. «Ахборот-қўбўна фаолияти тўғрисида» «Ғи, «Давлат тасарруфидан чикариш ва хусусийлаштириш тўғрисида» «Ғи Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 4-моддасига ўзгаришлар киритиш ҳақида» «Ғи, «Транспорт восталарини эгаларининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш тўғрисида» «Ғи Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида» «Ғи қонунлар шулар жумласидандир.

Суд-ҳуқуқ соҳасидаги демократик ислохотларни чуқурлаштириш, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни, мамлакатимиз хавфсизлигини таъминлашда Сенатнинг ялпи мажлиси муҳокамасига киритилган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» «Ғи, «Радиациявий хавфсизлик тўғрисида» «Ғи Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгаришлар ва қўшимча киритиш ҳақида» «Ғи қонунлар катта аҳамиятга эга бўлади.

Сенатнинг бўлажак ялпи мажлисида сенаторлар «Хорижий расмий ҳужжатларни легаллаштириш талабининг бекор қилиниши Конвенцияга (Гага, 1965 йил 5 октябрь) Ўзбекистон Республикасининг қўшилиши тўғрисида» «Ғи ва «Коллектив хавфсизлик тўғрисида» «Ғи

шартнома ташкилотининг ҳуқуқий мақоми ҳақидаги 2002 йил 7 октябрдаги Битимга ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Протокол (Душанбе, 2007 йил 6 октябрь) ратификация қилиш ҳақида» «Ғи Ўзбекистон Республикаси қонунларини ҳам кўриб чиқадилар.

Шу билан бир қаторда, Сенатнинг навабдаги мажлисида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 80-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг Ўзбекистон Республикаси Прокуратура органларининг 2010 йилдаги фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини, Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатасининг 2010 йилдаги фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини ҳам кўриб чиқиш ва муҳокама қилиш режалаштирилмоқда. Сенаторлар ялпи мажлисида Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирининг 2010 йилда давлат бошқаруви органлари, ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органлар ва назорат тузилмаларини томонидан қонунларнинг ижро этилиши ҳолати тўғрисидаги ахборотини муҳокама қилдилар. Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди ва Олий суди таркибига ўзгаришлар киритиш ҳақидаги масалалар кўриб чиқилди.

Ялпи мажлисида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ваколатига кирадиган бошқа масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Олий Мажлис Сенати қўшимча билан Девоининг бешинчи ялпи мажлисига тайёргарлик қилиш ишларини мувофиқлаштириш учун Кенгаш томонидан махсус ишчи гуруҳ тузилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Матбуот хизмати.

РИЗҚ ЙЎЛИНИ ОЧУВЧИЛАР

Мамлакатимизда мустақиллигининг дастлабки йилларида башбар ва унинг манфаатлари олий қадрият даражасига кўтарилди. Мухтарам Юртбошимиз Ислам Каримов томонидан республикаимизда кенг қўламли ислохотларни амалга оширишда «Ислохот — ислохот учун эмас, аввало, инсон учун» деган теран маъноли сўзларнинг асосий қоида ва тамойил қилиб белгилангани бу борада, айниқса, муҳим аҳамият касб этмоқда.

Яратган ўзининг ҳикмати ва қудрати билан инсонни яратиб, уни бошқа барча жонотлардан азишу муқаррам айлади ва Ер юзиде истиқомат қилиши, ҳаёти учун зарур бўлган барча нарсаларни муҳайё этди.

(Давоми 2-бетда).

(Давоми 2-бетда).

Йилнинг тўрт фаслида ҳам қалин қор билан қопланиб турадиган Хисор тоғининг 4350 метр баландликдаги қисми "Бибӣ олмос" чуққиси, деб аталади. Ушбу чуққидан эниб келган қор ва ёмғир сувлари воҳа табиати-га доимо яшиллик ва гўзаллик бахш этади.

НОЁБ ЎСИМЛИКЛАР МАКОНИ

Ана шу қорли тоғ тизмаси бағрида "Хисор" давлат кўриқхонаси ташкил этилган бўлиб, унинг фаолияти экологик тизимни — табиий мажмуаларни асл ҳолида сақлаш ва уни келажак авлодга безавол етказиш, шунингдек, табиий жараёнларни илмий ўрганиш ва табиатни муҳофаза қилишнинг илмий асосларини амалиётга татбиқ этишга қаратилган. Шундай эзгу мақсад йўлида амалга оширилаётган савий-ҳаракатлар ўз натижасини берди: кейинги йилларда нафақат ҳайвотот ва наботот дунёсининг ноёб турларини сақлаб қолишга, балки уларни кўпайтиришга ҳам эришилди.

— Кўриқхонамизда Ўзбекистон Республикаси "Қизил китоб"га киритилган ўсимликларнинг 7 тури борлиги воҳа табиатининг ноёблигидан далолат беради, — дейди кўриқхона директори ўринбосари Бахтиёр Оромов. — Яна бир эътиборли жиҳати, бу ерда Халқаро "Қизил китоб"га киритилган қор қоплони, ўрмон олмаҳони, қизил сугур, катта тақа бурун кўршапалагини ҳам учратиш мумкин. Уларни асраш, кўпайтириш эса ҳаммаша диққат марказида турибди. Шу билан бирга, кейинги йилларда ҳайвонларнинг йўқолиб бораётган

тури ҳисобланган Ўрта Осиё кундузи, қор қоплони, Тянь-Шань кўнғир айғи, кичик тақа бурун, болтаютар, қора лайлак ва лочин, ўсимликлардан лоланинг 5, астрагалнинг 15, ширачнинг бир

Бир ўлкаки...

неча тури ва ёввойи нўхат ҳам табиий равишда кўпайиб бора-яптики, буларнинг бари илмий жамоамизнинг изланишлари маҳсулидир. Дарҳақиқат, ноёб турлар кўпайтирилиб, уларнинг айрим-айримлари ҳатто "Қизил китоб" саҳи-

фаларидан чиқарилаётганида кўриқхона жамоамизнинг муносиб ҳиссаси бор. Анзур пиёзи бу-нинг яққол мисолидир. Бу хуш-таъм неъмат бундан бир неча йиллар олдин кам учрайдиган ўсимликлар рўйхатидан ўчирилди. Сабаби, анзур пиёзи юртимизда кўп миқдорда етиштирил-моқда. Ушбу тур ва Суворов пи-

лари сақланиб қолганлиги кўриқ-хона ҳудудининг қадимий манзиллардан бири эканлигидан ша-ҳодат беради, — дейди суҳбат-дошимиз. — Айни шу жойда 34 та из аниқ мавжуд бўлиб, энг каттасининг узунлиги 61, эни 41 сантиметрни ташкил этади. Соҳа мутахассисларининг таъ-кидлашича, 80986,1 гектар май-

«ТАХТИҚОРАЧА» ТАРОВАТИ

Денгиз сатҳидан 2 минг метр баландликдаги «Тахтиқорача» довоининг энг юқори нуқтаси — Самарқанд вилояти ҳудуди бошланадиган жойга чиққан йўловчи ўзини кушдек енгил ҳис қилади. Йилнинг тўрт фаслида ҳам баҳордагидек яшнаб туривчи қалин ўрмонларнинг хушбўй ифори, тоғлар ва сойлардан эсган майин шаббод баҳридли-лигини очиб юборади. Шу боис бўлса керак, доvon табиати барчани ўзига оҳанрабодек тортиб келади.

«Мингарча» оромгоҳи тоғнинг энг хушманзара гўшаларидан бири ҳисобланади. Қарийб бир гектар майдонни эгаллаган ушбу оромгоҳ ҳудудида барқ уриб

Сурур

15 минг тупдан кўпроқ Крим қарағайлари парвариланмоқда. Бу бежиз эмас, албатта. Унинг таъкидлашича, 1 гектар ҳудуддаги игнабаргли дарахтлар бир кеча-кундузда 30 килограмм захарли ҳавони ютиб, соатига 200 кишини таъминлайдиган кислород ҳосил қилар экан.

«Тахтиқорача» довоиндан қўйга тушаверсангиз, табиат алмашганига гувоҳ бўлиб, Омонқўтоннинг бетакрор гўзаллигидан ҳайрат дарёсига фарқ бўласиз. Қизилтўриқ, Қизилбоши, Тегиримонбоши ва Қоратепа сингари қишлоқлар жойлашган ушбу ҳудуд игнабаргли дарахтлардан ташқари, ёнғоқ, дўлана, тол, терак ва бошқа дарахтлар билан қопланган. Тоғ гулларидан лола, бойчечак, қизгалдоқ, гулсапар, бинафшанинг бир неча, шунингдек, шифобахш гиёҳларнинг кўплаб турлари ўсади.

Тоғ бағридан ташаётган шўх сой бора-бора катталашиб, қишлоқларни қоқ иккига ажратиб қўйган. Унинг суви «Қоратепа» сув омборига кўйилади. Омбор шарофати билан Ургут ва Самарқанд туманларининг кенгликларидан боғдорчилик ва деҳқончилик ривожланмоқда. Сув омборининг бир чеккаси қадимий тоғ этагига-ча туташиб кетган. Тепаликдаги икки динозавр боши тўқнашган ҳолатни эслатади Тешиктош, қоя устидаги ҳайбатли тошбақа кўринишига эга улкан тошга разм солиб, табиатнинг ҳайқалтарошлик санъатига қойил қоласан, киши. Бундай ноёб ва мақобатли тошлар немис киностудиялари эътиборини тортган, яъни улар ўтқир сюжетли фильмни суратга олиш учун айнан шу жойни танлагани ҳам бежиз эмас.

Дилмурод ДЎСТМУРДОВ. Ибодулло ХИТОВЕВ олган суратлар.

Сурхондарёнинг Шўрчи туманидаги Далварзин қишлоғига туташ ҳудудда «Зайтунзор» фермер хўжалиги фаолият юритади. Унинг тасарруфидида 400 гектар ер бор. Ушбу майдонларнинг асосий қисмини ўрмон, чангалзор, қамишзорлар ташкил этади.

Фермернинг кўриқхонаси

Қизғин шундаки, хўжалик аъзолари бу ҳудуднинг табиий ривожланишига ҳалақит қилмайдилар. Масалан, ҳозир бу ерда қамишнинг 20 тури ўсапти. Жийданинг ўн тури бор: чилонжийда, ёввойи жийда, шакаржийда... Куюқ экилган тераклар кўкка буй чўзган. Жингил-

зукко, изланувчан соҳибкор. Бир туп тоқдан 100 килограммгача узум олади. Бодомлари асалнинг таъминини эслатади. 4 гектарлик зайтунзордан эса бу йил ҳосил кўтаради. Бунга қўшимча хўжалик йилига 6 — 7 минг туп мевали, манзарали дарахт кўчатларини етиштириб, аҳолини ниҳол билан таъминлашга ҳисса қўшапти.

Ташаббус

Айни пайтда хўжа-лик аъзолари мамлакатимиз Мустақиллигининг 20 йиллигига муносиб тўхфа ҳозирлаш ҳаракатида: улар йигирма минг туп кўчат етиштириб, шунинг аксар қисмини ўқув ва шифо масканларига бепул армуғон этишмоқчи. Қолаверса, иккита мактабни ота-лиқларига олиб, табиатсе-варлар учун тўғараклар ташкил этишни ҳам режа-лаштиришган. Ушбу эзгу ташаббуслар тўлиқ амалга оширилган, табиатга ошно ёшлар сафи янада кенгайиши, шубҳасиз.

Олимжон УСАНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

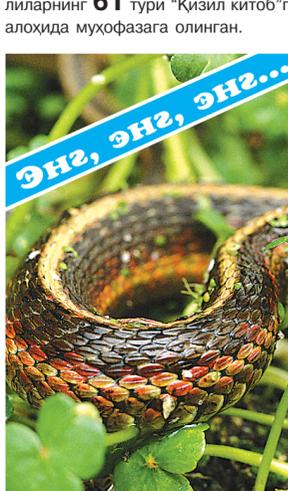
Мамлакатимизда...

Бир қанча биогеографик ўлкалар туташган минтақада жойлашган республикамиз ҳайвотот олами ҳам жуда бой.

Айни пайтда умуртқали ҳайвонларнинг 677 тури, шу жумладан, сут эмизувчиларнинг 108, қушларнинг 432, судралиб юрувчиларнинг 58, амфибияларнинг 2 ҳамда балиқларнинг 77 тури, шунингдек, умуртқасизларнинг 15 миңдан ортққ тури мавжудлиги шундан далолат беради.

Ҳозирги кунда сут эмизувчиларнинг 23, қушларнинг 48, судралиб юрувчиларнинг 16, балиқларнинг 17, ҳалқаси-мон чувалчангларнинг 3, моллюскаларнинг 14 ва бўғимоёк-лиларнинг 61 тури «Қизил китоб»га киритилган бўлиб, улар алоҳида муҳофазага олинган.

Биласизми?

Ўргимчак ва илон доимо олимларнинг диққат-эътиборини тортиб келган. Улар нафақат захарли эканлиги, балки давр чигиринидан омон ўтаётганлиги боис қизиқишни ошириб, ўрганиш манбаи бўлиб қолаётти. «Онажоним — табиат» саҳифаси шинавандаларига улар ҳақидаги янги маълумотларни илдиндик.

- Ўргимчаклар орасида энг узоқ яшовчи тур тарантула ҳисобланади. У 15 — 30 йилгача ҳаёт кечирилади. Жанубий Америкада яшовчи ушбу ҳашаротнинг катталиги 30 см., оғирлиги 120 граммга тенг.
- Сайёрамиздаги энг захарли ўргимчак Бразилия сайёҳати ўргимчакдир. Асар у чаққан кишига 30 дақиқа ичида тез тиббий ёрдам курсатилмаса, ҳашарот захри инсон ҳаётига зомин бўлиши ҳам мумкин.
- Қоракурт ҳам энг захарли ўргимчаклар тоифасига киради. Танасининг катталиги 4-20 мм.гача борадиган ушбу митти ҳашаротнинг захари шаклдоқ илонникидан 15 марта хавфлироқ экан.

Иқлим ўзгариши: МУАММОЛАР ЕЧИМИ ЎЗ ҚЎЛИМИЗДА

Бундай ҳолатлар ўз-ўзидан пайдо бўлган эмас. Афсуски, кейинги пайтларда улар кўпроқ антропоген, яъни инсоният фаолияти билан чамбарчас боғлиқ ҳолда юзага чиқаётти.

Мавжуд муаммоларнинг энг хавф-лиларидан бири, шубҳасиз, озон қатламнинг емирилиши натижасида кузатиладиган фалокатдир. Утган асрнинг 80-йилларида ўша пайтгача зияносиз, деб ҳисобланган айрим кимёвий моддалар аслида она-замин-ни қўшининг зарарли нурларидан му-ҳофаза қилувчи озон қатлами емири-лишига олиб келаётгани маълум бўлди. Хусусан, Антарктида устида мавсумий «озон туйнуғи»нинг топили-ши инсоният қандай хавф қаршисида турганини ойдинлаштирди.

Табиий иқлим ўзгаришига инсон фаолияти натижасида келиб чиқаёт-ган иситиш жараёни қўшилаётгани ҳам

Мушоҳада

шунисида. Исиш эса ўзгаришнинг бир кўринишидир. Қайд этилган муаммолар инсония-тга ҳам иқтисодий, ҳам ижтимоий жиҳатдан жиддий зиян етказаятгани эса, ўз навбатида, табиат қонунлари-да эндиликда нотабиий вазиятлар пайдо бўлишига олиб келаяпти. Шунинг ўзи бу борада олиб борилаёт-ган чора-тадбирлар қўламини янада кенгайтиришни тақозо этмоқда. Таъкидлаш керакки, юртимизда

табиатни асраш, атроф-муҳит мусоф-олигини таъминлаш масалаларига жиддий эътибор қаратилмоқда. Жум-ладан, 1992 йилда «Табиатни муҳо-фаза қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ва ушбу қонун

доирасида эса яна кўплаб ҳужжатлар қабул қилинган. Қатор халқаро та-шкилотлар билан самарали алоқалар ўрнатилган. Ўзбекистон Республикаси Табиат-ни муҳофаза қилиш давлат қўмита-сидан олинган маълумотларга кўра, 2010 йили атроф-муҳит муҳофазаси-га доир дастурларнинг ижроси юза-сидан олиб борилган ишлар натижа-сида атмосферага ифлослантирувчи моддалар чиқарилиши сезиларли да-ражада камайгани кузатилмоқда. Бу Киота протоколига биноан кўрилай-ган чора-тадбирлар тўғрисидаги «Навойазот», «Фаргонаазот», «Мак-сам-Чирчик» сингари корхоналарда атмосферага зарарли ташланмаларни қисқартириш бўйича янги техноло-гияларни ўрнатиш ишлари ниҳоясига етказилгани самарасидир.

бошқа кўплаб халқаро ҳамда маҳаллий ташкилотлар билан ҳам ҳамкорлик ўрнат-ганмиз, — дейди Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси бош мутахассиси Хония Асилбекова. — Жум-ладан, яқинда Британия Кенгашини ҳамда Ўзбекистон Миллий университети билан ҳамкорликда «Иқлим ўзгари-

ши муаммолари бўйича халқаро ҳаракат дастури» доирасида семинар-тренинг ўтказдик. Унда иқлим ўзга-ришининг оқибатларини юмшатишда ёшларнинг фаол иштирокини таъмин-лаш бўйича фикр алмашил-ди. Уларнинг бу борадаги гоғларини қўллаб-қувватлаш лозимлиги таъкидланди. Қолаверса, ҳозирги кун-

да озон қатлами ҳақидаги маълумотлар мактаб дарс-ликларидида ҳам тўлиқ баён этилган. Бу бежиз эмас. Чун-ки озон қатлами, умуман, та-биат ҳақида етарли тушунча-га эга бўлсакки, уни асраб-авайлашга интиламиз. Таби-атни муҳофаза қилиш эса ҳаётни, ўзимизни хавф-хатардан ҳимоялаш демакдир.

Сарвар ОЧИЛОВ.

Халқ сўзи Народное слово

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2008 йил 15 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 303. 78776 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ, Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нарҳда.

ТЕЛЕФОНЛАР: Девонхона 233-52-55; Котибиат 233-10-28; Эълонлар 236-09-25. ISSN 2010-8788

Тахририятга келган кўлемлар тақрир қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Реклама материаллари учун тахририят жавобгар эмас.

Газета тахририят компьютер марказида терилди ҳамда операторлар Ж. Тоғаев ва М. Бегмуратов томонидан саҳифаланди.

«Шарқ» наشريёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 21.55 Топширилди — 00.10 1 2 3 4 5

• МАНЗИЛИМИЗ: 100000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи котиб — Ю. Ҳамдоев. Навбатчи муҳаррир — Ф. Бўтаев. Навбатчи — М. Охунова. Мусахҳиҳ — Ш. Машраббоев.

Лазиза СУЛТОНОВА тайёрлади.